
«Αξιολόγηση μαθητή: προεκτάσεις και προοπτικές»

**Πρόγραμμα Ενδοσχολικής Επιμόρφωσης της Ε.Ε.Π.Ε.Κ σε
συνεργασία με τις Σχολικές Μονάδες, διάρκειας 2 εβδομάδων (15
ώρες)**

Μορφή εκπαίδευσης: Εξ Αποστάσεως (Πλατφόρμα MOOC)

Σε ποιους απευθύνεται: Εκπαιδευτικούς - μέλη της ΕΕΠΕΚ,
Προσχολικής, Α/θμιας & Β/θμιας εκπαίδευσης, όλων των ειδικοτήτων.

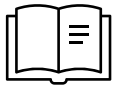
Εκπαιδεύτρια: Αθηνά Βαρσαμίδου

Βιογραφικό Εκπαιδεύτριας:

Αθηνά Βαρσαμίδου (athinav.9@gmail.com & avarsamidou@frl.auth.gr)

Ολοκλήρωσα τις βασικές σπουδές μου στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ και από το 2002 μέχρι και το 2020 εργάστηκα στη β/θμια εκπαίδευση. Από το 2020 υπηρετώ ως μόνιμο μέλος ΕΔΙΠ στο ΑΠΘ (Φιλοσοφική σχολή-Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας). Απέκτησα δύο μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών: Διοίκηση και Αξιολόγηση σχολικών μονάδων από το Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (Παν/μιο Αιγαίου) το 2006 και Σπουδές στην Εκπαίδευση από το Ελληνικό Ανοικτό Παν/μιο το 2010. Η Διδακτορική Διατριβή μου αφορά στην αξιολόγηση βάσει φακέλου (portfolio) μαθητή και εκπαιδευτικού και υποστηρίχτηκε το 2012 (Άριστα). Το 2015 η Γαλλική Κυβέρνηση μου απένειμε το μετάλλιο του Ακαδημαϊκού Φοίνικα. Έχω λάβει μέρος σε επιμορφωτικά σεμινάρια ως επιμορφώτρια εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αναλαμβάνοντας τη διδασκαλία θεμάτων σχετικών με τα αντικείμενα της διδασκαλίας της γαλλικής γλώσσας, της αξιολόγησης, της διοίκησης και της επαγγελματικής ανάπτυξης. Έχω πάρει μέρος ως εισηγήτρια σε πλήθος επιστημονικών συνεδρίων (σε Ελλάδα & σε εξωτερικό) και άρθρα μου έχουν δημοσιευτεί σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά. Ανήκω στην ομάδα αξιολογητών σχολικών εγχειριδίων και εμπειρογνομόνων του Ι.Ε.Π (συγγραφή του σχολικού εγχειριδίου της Γ' Λυκείου και του Νέου Προγράμματος Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες). Επιστημονικός Συνεργάτης της ΑΣΠΑΙΤΕ στα αντικείμενα της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης, Μεθοδολογίας Εκπαιδευτικής Έρευνας και Διοίκησης-Κοινωνιολογίας και μέλος ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Τέλος, είμαι Επιμορφώτρια Β' Επιπέδου στις ΤΠΕ.

Βιβλιογραφική παραπομπή για το υλικό μελέτης:

Βαρσαμίδου, Α. (2024). *Αξιολόγηση μαθητή & Φάκελος υλικού: προεκτάσεις και προοπτικές*. Πρόγραμμα Ενδοσχολικής Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Α/θμιας & Β/θμιας εκπαίδευσης. Επιστημονική Ένωση για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας (ΕΕΠΕΚ).

Υλικό 1^{ης} ενότητας – Εβδομάδας:

Εκπαιδευτική & Αυθεντική αξιολόγηση

Περιεχόμενα της θεματικής ενότητας

- 1.1 Αξιολόγηση
- 1.2. Εκπαιδευτική αξιολόγηση
- 1.3 Αυθεντική αξιολόγηση
- 1.4 Κριτήρια/Χαρακτηριστικά της αυθεντικής αξιολόγησης
- 1.5 Τεχνικές αυθεντικής αξιολόγησης

Λέξεις-κλειδιά της θεματικής ενότητας

Αξιολόγηση, εκπαιδευτική αξιολόγηση, αυθεντική αξιολόγηση, κριτήρια και τεχνικές αυθεντικής αξιολόγησης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Με το πέρας της 1^{ης} θεματικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/ες πρέπει να είναι σε θέση να:

- οριοθετούν εννοιολογικά βασικές έννοιες του πεδίου της εκπαιδευτικής αξιολόγησης,

- εντοπίζουν τα βασικά ερωτήματα που σχετίζονται με την έννοια της αξιολόγησης,
- ορίζουν την αυθεντική αξιολόγηση,
- αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά και τα κριτήρια της αυθεντικής αξιολόγησης ,
- ταξινομούν τις τεχνικές αυθεντικής αξιολόγησης.

1.1 Αξιολόγηση: Ορισμοί

Σύμφωνα με τον Κασσωτάκη (1995), η αξιολόγηση είναι η απόδοση μιας ορισμένης αξίας σε κάποιο πρόσωπο, αντικείμενο ή πράγμα με βάση συγκεκριμένα, σαφή και προκαθορισμένα κριτήρια, χρησιμοποιώντας μια συγκεκριμένη μέθοδο εκτιμήσεως. Ο όρος «αξία» αναφέρεται τόσο στην απόδοση μιας ορισμένης θετικής ή αρνητικής ιδιότητας στο αξιολογούμενο πρόσωπο ή πράγμα, όσο και στο αποτέλεσμα ορισμένης σύγκρισης με άλλα ομοειδή αντικείμενα ως προς κάποιο καθορισμένο χαρακτηριστικό, καθώς και στο βαθμό επίτευξης ενός δεδομένου αρχικού στόχου.

Σχήμα 1: Βασικές αρχές της αξιολογικής διαδικασίας

Από την λειτουργική θεώρηση του όρου «αξιολόγηση» απορρέουν ορισμένα σημαντικά ερωτήματα στα οποία θα πρέπει να επιχειρηθούν απαντήσεις σε οποιαδήποτε απόπειρα αξιολόγησης:

α) Γιατί αξιολογούμε; Οι απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα παραπέμπουν στο φιλοσοφικό, πολιτικό, ιδεολογικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο-χαρακτήρα της αξιολόγησης. Παραπέμπουν, ακόμη, στην αναγκαιότητα, τη στοχοθεσία αλλά και τις δυνατότητες που προσφέρονται για αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στην πράξη.

β) Ποιον αξιολογούμε; Αφορά στο «αντικείμενο» της αξιολόγησης δηλαδή αυτόν που αξιολογείται (πρόσωπο, αντικείμενο, γεγονός, θεσμός, διεργασία).

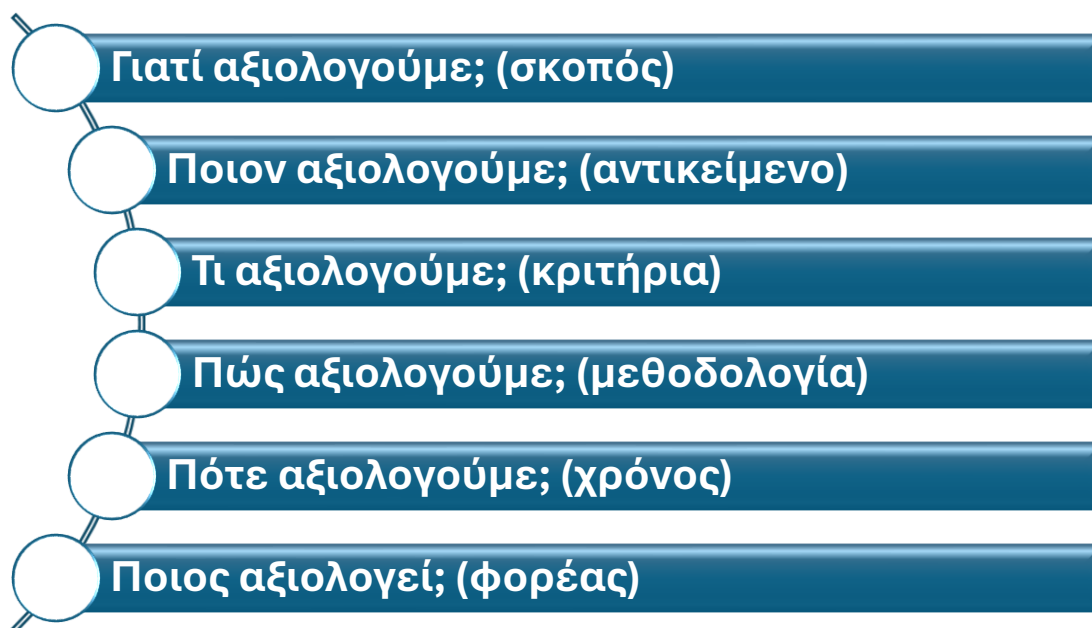
γ) Τι αξιολογούμε; Αφορά στο είδος και το περιεχόμενο των πληροφοριών που συλλέγονται από ένα «αντικείμενο» ή με άλλα λόγια στα κριτήρια που υιοθετούνται στην αξιολόγηση ενός «αντικειμένου».

δ) Πώς αξιολογούμε; Το ερώτημα αυτό παραπέμπει στις στρατηγικές, μεθόδους, τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την προσέγγιση του είδους και του περιεχομένου των πληροφοριών που συλλέγονται από ένα «αντικείμενο».

ε) Πότε αξιολογούμε; Αναφέρεται στο χρόνο παρέμβασης της αξιολόγησης, δηλαδή στη χρονική στιγμή ή τις χρονικές στιγμές κατά τις οποίες συλλέγονται οι πληροφορίες από το «αντικείμενο».

στ) Ποιος αξιολογεί; Το τελευταίο αυτό βασικό ερώτημα παραπέμπει στο φορέα αξιολόγησης, αυτόν δηλαδή που αξιολογεί. Αν υπάρχει ταυτοπροσωπία του φορέα με το «αντικείμενο» αξιολόγησης τότε γίνεται λόγος για αυτοαξιολόγηση (Ανδρεαδάκης & Μαγγόπουλος, 2005).

Όπως, εύλογα, μπορεί να διαπιστώσει κανείς από την παράθεση θεμελιωδών ορισμών για την αξιολόγηση, οι άξονες που ορίζουν την εννοιολόγηση είναι σαφείς: **α)** ανατροφοδότηση, **β)** λήψη ορθών αποφάσεων, **γ)** ενημέρωση. Αν επιχειρούσαμε να ανασυνθέσουμε έναν δικό μας ορισμό για την αξιολόγηση θα καταλήγαμε στο ότι πρόκειται για μια συστηματική και συνεχή διαδικασία, κατά την οποία αποτιμάται η αξία κάποιου προσώπου, αντικειμένου, κατάστασης, βάσει σαφών, προκαθορισμένων κριτηρίων ή διαπιστώνεται ο βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν αρχικά τεθεί. Είναι αναγκαίο, όταν ο αποδέκτης της αξιολογικής διαδικασίας, είναι κάποιο πρόσωπο να γνωρίζει εκ των προτέρων τα κριτήρια που έχουν οριστεί (Varsamidou, 2024· Βαρσαμίδου, 2016).

Σχήμα 2: Θεμελιώδη ερωτήματα που σχετίζονται με την αξιολόγηση

1.2 Εκπαιδευτική αξιολόγηση

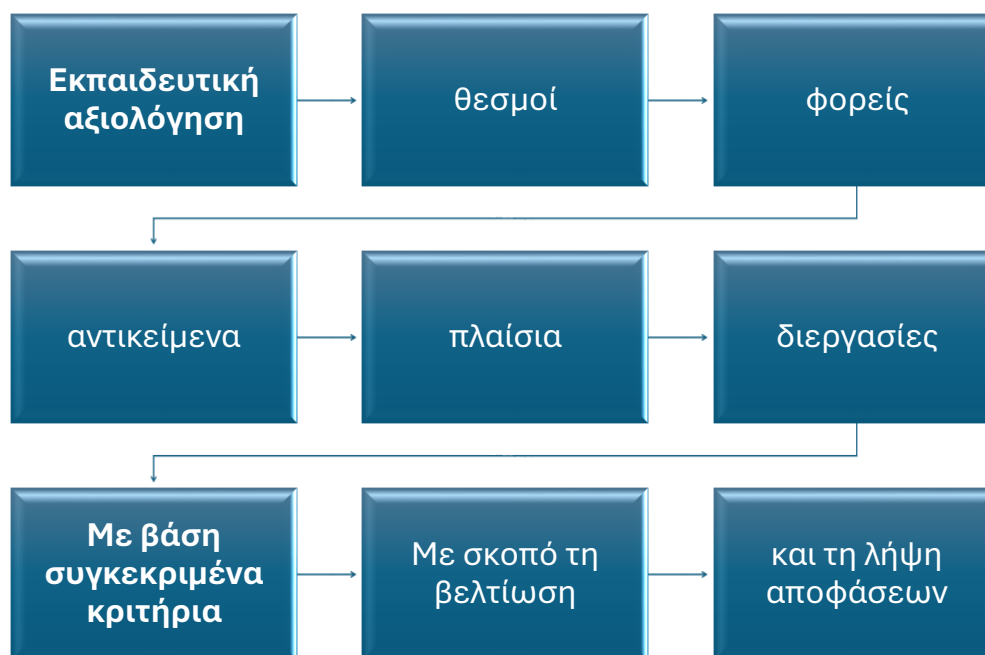
Ο Κασσωτάκης (2003) ορίζει την εκπαιδευτική αξιολόγηση ως εξής: «ο όρος εκπαιδευτική αξιολόγηση είναι γενικός, περιεκτικός και χρησιμοποιείται, συνήθως, για να δηλώσει τη διαδικασία ελέγχου της καταλληλότητας, λειτουργικότητας ή αποτελεσματικότητας όλων τω παραγόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας, των παραγόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας, των προϊόντων της και των διασυνδέσεων του εκπαιδευτικού συστήματος με το ευρύτερο κοινωνικό και οικονομικό σύστημα». Η εκπαιδευτική αξιολόγηση είναι: η πολυεπίπεδη και συστηματικά οργανωμένη διαδικασία κατά την οποία: θεσμοί, φορείς, πρόσωπα, αντικείμενα, πλαίσια και διεργασίες ενός εκπαιδευτικού συστήματος εκτιμούνται με βάση έγκυρες και αξιόπιστες πληροφορίες, με σκοπό:

- α)** να διαπιστωθεί ο βαθμός υλοποίησης εκπαιδευτικών στόχων,
- β)** να διερευνηθούν οι συνθήκες ή τα εμπόδια υλοποίησης εκπαιδευτικών στόχων,
- γ)** να ληφθούν αποφάσεις σχετικά με το σχεδιασμό, επιλογή ή βελτίωση εκπαιδευτικών πρακτικών,

δ) να ληφθούν αποφάσεις σχετικά με την επιλογή προσώπων ή την ανατροφοδότηση του έργου τους,

ε) να αποτιμηθεί η συμβολή ή να καταλογιστεί το μερίδιο ευθύνης στα αποτελέσματα για καθένα από τους εμπλεκόμενους έμψυχους ή μη έμψυχους συντελεστές,

στ) να βελτιωθούν και να αναπτυχθούν σχολείο και εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα (Ανδρεαδάκης & Μαγγόπουλος, 2005).

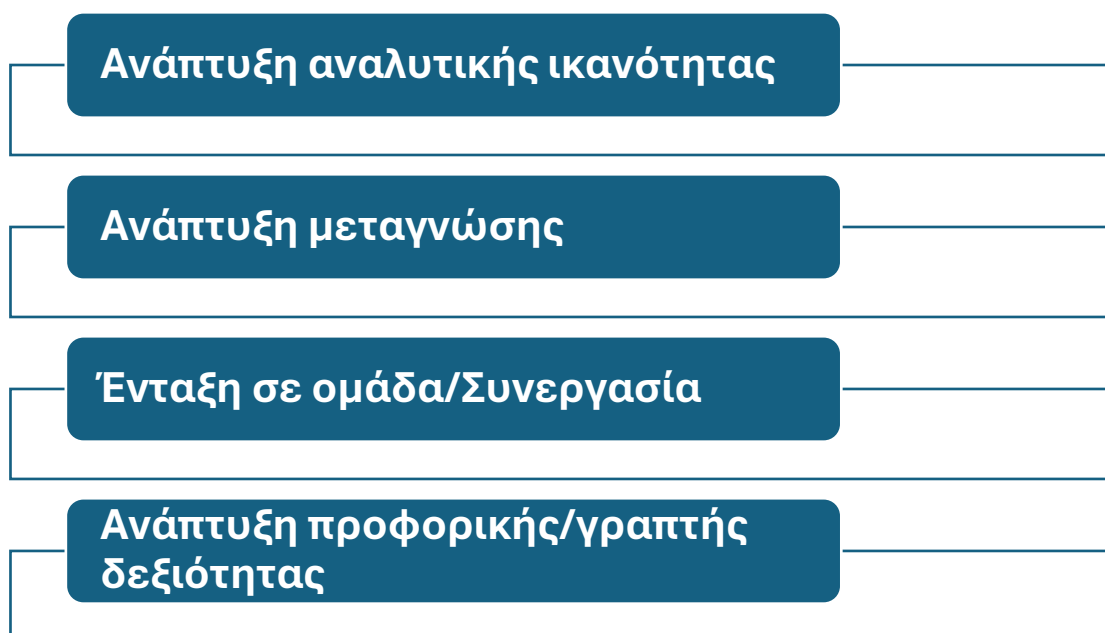
Σχήμα 3: Εκπαιδευτική αξιολόγηση

1.3 Αυθεντική αξιολόγηση

Η αυθεντική αξιολόγηση σύμφωνα με τον Perrenoud (2002) σχετίζεται με την πραγματική μάθηση και για το μαθητή¹ «πραγματική μάθηση» σημαίνει, πρωτίστως, μάθηση που *έχει σημασία* για αυτόν. Έτσι, η αυθεντική αξιολόγηση **α)** αντικατοπτρίζει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που πραγματικά κατέχει και είναι σε θέση να χρησιμοποιεί ο μαθητής, **β)** λειτουργεί ανατροφοδοτικά και παρέχει κίνητρα μάθησης, **γ)** δεν επικεντρώνεται απλά στο πέρασμα του μαθητή από τη μια βαθμίδα στην επόμενη, αλλά εστιάζει στην ανάπτυξη και εξέλιξη του, **δ)** θέτει προκλήσεις και δίνει εναύσματα και **ε)** καταλήγει στην παρουσίαση ενός τελικού προϊόντος.

¹ Χρησιμοποιείται ο όρος «μαθητής» χωρίς σεξιστικό υπαινιγμό ή διαφυλικό στερεότυπο, μόνο για λόγους συντομίας και απλοποίησης.

Συνοψίζοντας, καταγράφουμε τα βασικά σημεία στα οποία εστιάζει η αυθεντική αξιολόγηση στην εκπαιδευτική διαδικασία: **α)** ανάπτυξη της αναλυτικής δεξιότητας του μαθητή, **β)** ανάπτυξη της δεξιότητας αξιοποίησης και χρήσης της αποκτηθείσας γνώσης, **γ)** δεξιότητα ένταξης και συνεργασίας στα πλαίσια μιας ομάδας, **δ)** έμφαση τόσο σε γραπτές, όσο και σε προφορικές δεξιότητες του μαθητή. Αν επιχειρούσαμε να απαντήσουμε στο ερώτημα γιατί να υιοθετηθεί και να εφαρμοστεί η αυθεντική αξιολόγηση στην καθημερινή σχολική πρακτική, θα παραθέταμε την άποψη πολλών εκπαιδευτικών που δηλώνουν σε συναφείς έρευνες, συνοπτικά, πως οι μαθητές θα έπρεπε να μάθουν να χρησιμοποιούν τη διαλογική σκέψη (higher-order thinking skills, pensée réflexive), αντί της απομνημόνευσης (Varsamidou, 2024·Wiggins, 1998).

Σχήμα 4: Τα βασικά χαρακτηριστικά της αυθεντικής αξιολόγησης

1.4 Κριτήρια/Χαρακτηριστικά της αυθεντικής αξιολόγησης

Οι Wiggins (1998) και Perrenoud (2002) προτείνουν ορισμένα κριτήρια/χαρακτηριστικά προκειμένου να αντιληφθούμε πώς από τη μάθηση μπορούμε να οδηγηθούμε στην αυθεντική αξιολόγηση:

1) Η αξιολόγηση περιλαμβάνει αποκλειστικά πραγματικές καταστάσεις, που περιέχονται σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο (in context). Το παράδειγμα που παραθέτουν

είναι χαρακτηριστικό: προκειμένου να αξιολογήσουμε την ορθογραφική ικανότητα ενός μαθητή, δεν πρέπει να του ζητήσουμε να «απαγγέλλει» κανόνες ή να τους απομνημονεύσει, αλλά να τον ωθήσουμε να γράψει σε συνθήκες που προσεγγίζουν την πραγματικότητα (σχολική αλληλογραφία, σημειώσεις, εργαστήριο λογοτεχνίας, μικρές αγγελίες, απαντήσεις ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, σύνταξη πρόσκλησης, ανάρτησης σε ένα κοινωνικό δίκτυο ή σε φόρουμ).

2) Η αξιολογική διαδικασία πρέπει, πρωτίστως, να έχει ως στόχο την περαιτέρω βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του κάθε μαθητή και όχι τη σύγκριση μεταξύ μαθητών.

3) Δεν υπάρχει χρονικό όριο, με την έννοια που έχει ο χρόνος στην υπάρχουσα αξιολογική διαδικασία. Παύουν να τίθενται αυθαίρετα χρονικά όρια από τους διδάσκοντες και πλέον ο χρόνος αποκτά σχετική σημασία και δεν λειτουργεί πιεστικά σε βάρος της εκτελούμενης προσπάθειας: ο μαθητής θεωρείται *a priori* ικανός αν φτάσει στο τέλος της προσπάθειας που του έχει ζητηθεί, πράγμα που σημαίνει πως η έννοια του χρόνου διεκπεραίωσης δεν δρα αρνητικά στην έκβαση της εργασίας.

4) Η αξιολόγηση απαιτεί συνεργασία με τους συμμαθητές και καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος. Επίσης, κατά τη διόρθωση λαμβάνονται υπόψη κυρίως μεταγνωστικές στρατηγικές που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές. Επίσης, ο εκπαιδευτικός-διορθωτής δεν λαμβάνει υπόψη του, παρά σοβαρά λάθη, υπό την οπτική της δόμησης της γνώσης.

5) Τα κριτήρια διόρθωσης είναι προκαθορισμένα και γνωστοποιούνται στους μαθητές.

6) Η αυτοαξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αξιολογικής διαδικασίας και δίνει κίνητρα συμμετοχής και βελτίωσης.

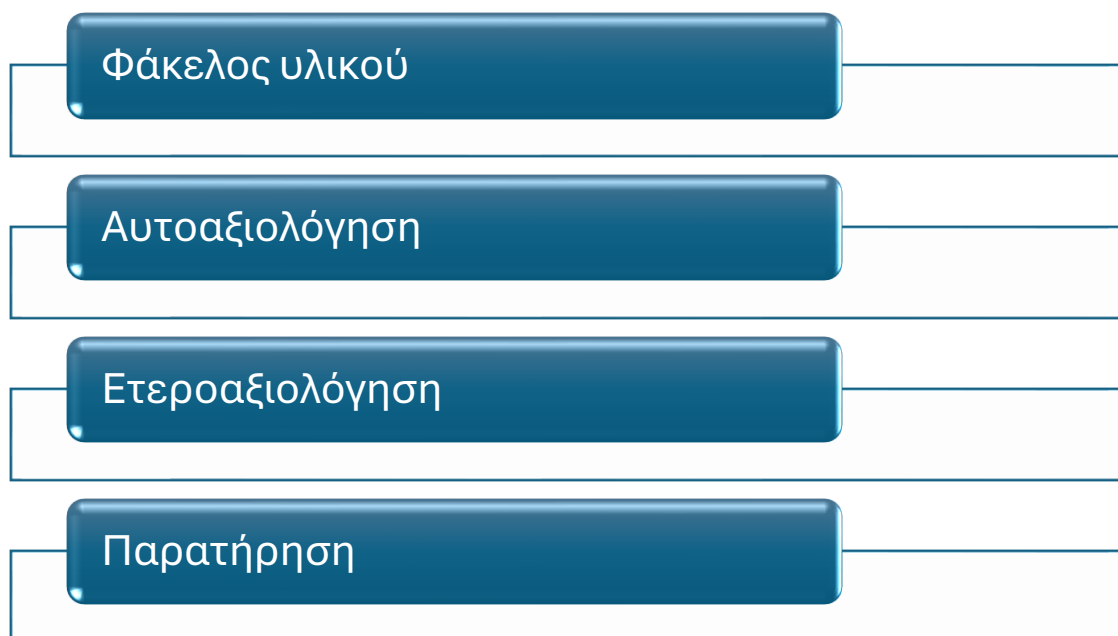
Σχήμα 5: Τα χαρακτηριστικά της αυθεντικής αξιολόγησης

1.5 Τεχνικές αυθεντικής αξιολόγησης

Στο πλαίσιο της κοινωνικής μάθησης, της ενεργούς συμμετοχής του μαθητή και της ολικής αξιολόγησης έχουν προκύψει, ιδιαίτερα κατά τις τελευταίες δεκαετίες, εναλλακτικές τεχνικές αξιολόγησης, απόρροια του κινήματος της αυθεντικής αξιολόγησης, όπως η αυτοαξιολόγηση, η αλληλοαξιολόγηση, η αξιολόγηση βάσει ατομικού φακέλου του μαθητή (portfolio), η συστηματική παρατήρηση, η κοινωνιομετρική τεχνική, οι εργασίες σε ομάδες, οι κατ'οίκον εργασίες, τεχνικές, οι οποίες, σαφώς, διαφοροποιούνται από τις υπάρχουσες (υποχρεωτική γραπτή και προφορική εξέταση, σταθμισμένα και αστάθμητα tests...) και που αποσκοπούν στην ποιοτική και πραγματική αποτίμηση της αξίας του εκπαιδευομένου, απαλλαγμένα από στοιχεία αυθαίρετης και υποκειμενικής κρίσης. Κεντρικά σημεία της τάσης αυτής αποτελούν η πολλαπλότητα των κριτηρίων, οι συνδυαστικές τεχνικές, η πολλαπλότητα των μέσων και των υλικών αξιολόγησης του μαθητή, η διαχρονικότητα-εξελικτικότητα και η συνέχεια των διαδικασιών (Ανδρεαδάκης, 2024· Varsamidou, 2024· Δημητρόπουλος, 2003).

Μέσα από τη φιλοσοφία της αυθεντικής αξιολόγησης διαφοροποιούνται οι σκοποί και οι στόχοι της αξιολόγησης του μαθητή, διαδικασίας επιβεβλημένης και αυτονόητης στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι. Η αξιολόγηση παύει να νομιμοποιεί τον επιλεκτικό χαρακτήρα του σχολείου, δεν στοχεύει στην ταξινόμηση των μαθητών σε μια υποθετική κλίμακα που

αυθαίρετα κατασκευάζεται, αλλά τους εμπλέκει στη διαδικασία, ενεργοποιώντας ταυτόχρονα τη δημιουργική και κριτική σκέψη τους. Δεν πρόκειται πλέον για μια τυπική αξιολόγηση που λαμβάνει χώρα στο τέλος μιας μακράς διαδικασίας, κατά την οποία, ο εκπαιδευτικός κινεί τα νήματα διαδραματίζοντας πρωτεύοντα ρόλο, αλλά για μια συνεχή αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικού και μαθητή που σχετίζεται τόσο με την προσωπική ανάπτυξη του εκπαιδευμένου, όσο και με την επαγγελματική ανάπτυξη του διδάσκοντος. Ο ίδιος ο μαθητής διαπιστώνει αν υπάρχει απόκλιση ανάμεσα στην «κατακτημένη» γνώση και στην «απαιτούμενη», στηριζόμενος τόσο στη δική του κρίση, όσο και στην κρίση των συμμαθητών του, αλλά και του εκπαιδευτικού, ο οποίος έχει ρόλο συντονιστή. Η διαδικασία αυτή επιτρέπει στο μαθητή να δει τον εαυτό του σε σχέση με το αντικείμενο μάθησης, αλλά και να αυτοτοποθετηθεί στο κοινωνικό σύνολο της τάξης. Έτσι, αποκτά εσωτερικά κίνητρα μάθησης, που τον ωθούν στην εκούσια κατάκτηση της γνώσης, που είναι και το ζητούμενο. Επιτρέπει, επίσης, στον εκπαιδευτικό να αυτοαξιολογηθεί, να αναρωτηθεί για την ακολουθούμενη πορεία κατάκτησης της γνώσης σε σχέση με τους μαθησιακούς στόχους που είχε αρχικά θέσει και να επαναπροσδιορίζει συνεχώς το ρόλο του μέσα στην τάξη (Varsamidou, 2024 · Varsamidou et al., 2023 · Wiggins, 1998).

Σχήμα 6: Ορισμένες από τις τεχνικές της αυθεντικής αξιολόγησης

Ενδεικτική βιβλιογραφία 1^{ης} θεματικής ενότητας

Ανδρεαδάκης, Ν. (2024). Πανεπιστημιακές σημειώσεις. ΠΤΔΕ Ρόδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Ανδρεαδάκης, Ν., & Μαγγόπουλος, Γ. (2005). Αξιολόγηση του Έργου των Εκπαιδευτικών: Μηχανισμός Επιλογής ή Διαδικασία Επαγγελματικής Ανάπτυξης των Εκπαιδευτικών», (σελ. 89-95). Στο: 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Κριτική, Δημιουργική, Διαλεκτική Σκέψη στην Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη» που οργάνωσε το Ελληνικό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ) στην Αθήνα, 13-14 Μαΐου 2005.

Ανδρεαδάκης, Ν., Ξανθάκου, Γ. (2005). «Αυτοαξιολόγηση Μαθητή ως Διαδικασία Αυτοπροσδιορισμού του στο σχολείο», *Εκπαιδευτική- σχολική Ψυχολογία*, Αθήνα, εκδόσεις Ατραπός.

Βαρσαμίδου, Αθ. (2016). *Αξιολόγηση βάσει φακέλου (portfolio) : προεκτάσεις και προοπτικές μιας εναλλακτικής τεχνικής*. Εκδόσεις Φυλάτος, Θεσσαλονίκη.

Δημητρόπουλος, Ε. (1989). «Η Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου: Το Τι, το Πώς, το Γιατί, μια Οριοθέτηση της Προβληματικής της», *Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου: Μετεκπαίδευση και Επιμόρφωση του Μαθηματικού*, 29-57, Θεσσαλονίκη, Ε.Μ.Ε. – Παράρτημα Κεντρικής Μακεδονίας.

Δημητρόπουλος, Ε. (1994). *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση. Μέρος Πρώτο: Η Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης και του Εκπαιδευτικού Έργου*, Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρης.

Δημητρόπουλος, Ε. (1994). *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση. Μέρος Δεύτερο: Η Αξιολόγηση του Μαθητή*, Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρης.

Δημητρόπουλος, Ε. (1997). *Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης*, Αθήνα, εκδόσεις Γρηγόρης.

Κασσωτάκης, Μ. (2003). «Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου και των Εκπαιδευτικών», *Η λέσχη των εκπαιδευτικών*, 30, 3-8.

Κωνσταντίνου, Χ., Κωνσταντίνου Ι. (2017). *Η Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση/Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, του εκπαιδευτικού και του μαθητή ως θεωρία και πράξη*. Αθήνα Gutenberg.

Perrenoud, Ph. (2002). *L'Évaluation des Élèves: De la Fabrication de l' Excellence à la Régulation des Apprentissages: Entre deux Logiques*, Paris; Bruxelles, De Boeck Université.

Wiggins, G. P. (1998). *Educative Assessment: Designing assessments to inform and improve student performance*. San Francisco. Jossey-Bass.

Varsamidou, A. (2024). Attitudes of Greek Foreign Language Teachers Regarding the Role of Authentic Assessment in Foreign Language Teaching. *Futurity Education*, 4(1), 258–273. <https://doi.org/10.57125/FED.2024.03.25.13> **E-ISSN: 2956-3402**

Varsamidou, A., Franchet, L. (2023). Attitudes et perceptions des enseignants grecs à l'égard de l'évaluation alternative et du portfolio en tant que technique alternative, Liens, *Nouvelle Série : Revue Francophone Internationale N°5, Faculté des Sciences et des Technologies de l'Éducation et de la Formation*, FASTEF, ISSN 2772-2392 (σελ. 141-151).